ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Харківської спеціалізованої школи
І-ІІІ ступенів №18 Харківської міської ради
Харківської області від 06.06.2022 №_____

Директор ХСШ №18 _____ І .В. БІЛА

Освітня програма Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №18 Харківської міської ради Харківської області на 2022/2023 навчальний рік

ПОГОДЖЕНО
на засіданні педагогічної ради
Харківської спеціалізованої школи
І–ІІІ ступенів № 18
Харківської міської ради
Харківської області,
протокол від 03.06.2022 №10
Голова педагогічної ради, директор
_____ І.В. БІЛА

ХАРКІВ - 2022

Вступ

Освітня програма Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №18 Харківської міської ради Харківської області на 2022/2023 навчальний рік окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом загальної середньої освіти відповідного рівня.

Цілі та задачі освітнього процесу на кожному рівні реалізації Освітньої програми обумовлені призначенням і місцем закладу в освітньому просторі міста, району, мікрорайону.

Призначення школи полягає у забезпеченні всебічного розвитку, виховання і соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованої взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Основним засобом реалізації призначення закладу освіти є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту навчальних програм. У той же час заклад має у своєму розпорядженні додаткові засоби реалізації свого призначення, а саме:

- право здобувати освіту в різних формах (очна денна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж (очно або дистанційно);
- право вибору освітньої програми для початкового навчання - Типової освітньої програми для 1-2-х, 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Савченко О.Я. або Інтегрованої освітньої програми для початкової школи «Світ чекає крилатих» (науковий керівник Цимбалару А.Д.);
- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;
- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальній, трудовій, художньо-естетичній тощо);
- поглиблене вивчення іноземної мови (англійської) та другої іноземної мови (німецької);
- надання учням можливості вибору профілю навчання, темпу засвоєння навчального матеріалу (через проведення індивідуальних та групових консультацій);

- сучасні підходи до організації освітнього процесу в умовах воєнного стану (застосування технологій дистанційного навчання з використанням електронних освітніх платформ (Google Classroom, HUMAN.UA) і комунікаційних онлайн сервісів та інструментів (Zoom, Skype, базові сервіси Google: Gmail, YouTube та інші)

Освітня програма, що реалізується в закладі, також обумовлена **«моделлю» випускника** – молодої людини, для якої набуті життєві компетентності тісно взаємопов'язані з її ціннісними орієнтирами; людини, яка вміє критично мислити, логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення; людини, яка свідомо ставиться до свого здоров'я та довкілля, готова брати активну участь у суспільно-культурному житті громади, держави та реалізує себе через самопізнання, саморозуміння та інтелектуальну культуру.

Реалізація Освітньої програми школи здійснюється через **три рівні освіти:**

- початкова освіта тривалістю чотири роки;
- базова середня освіта тривалістю п'ять років (у тому числі- адаптаційний цикл для учнів 5-х класів);
- профільна середня освіта тривалістю два роки

Освітня програма закладу містить:

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
- перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення;
- форми організації освітнього процесу;
- опис інструментарію оцінювання

Освітня програма Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №18 Харківської міської ради Харківської області на 2022/2023 навчальний рік схвалена педагогічною радою закладу (протокол від 03.06.2022 №10) та затверджена наказом директора від 06.06.2022 №____

На основі освітньої програми закладу складено Навчальний план для кожного класу на 2022/2023 навчальний рік, який конкретизує організацію освітнього процесу.

Загальні положення

1. Освітня програма Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №18 Харківської міської ради Харківської області (далі ХСШ №18) розроблена згідно з Конституцією України (ст. 53), на виконання Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та складена відповідно до основних вимог нормативних документів: Розпорядження № 988 Концепції Нової української школи та Розпорядження Кабінету Міністрів України № 903-р від 13.12.2017 «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»; постанов Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688), від 26.02.2020 № 143 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», від 30 вересня 2020 року № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» (постановою затверджено Державний стандарт базової середньої освіти), наказів Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти», від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти», від 20.04.2018 № 405 «Про затвердження типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня», від 19.02.2021 №235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти», від 20.04.2018 № 408 «Про затвердження типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня», листа Міністерства освіти і науки України від 02.04.2018 №1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи», Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України 25 вересня 2020 року № 2205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 року за № 1111/35394 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я від 20.09.2021№ 1984), власного Статуту та інших нормативних документів щодо діяльності закладу освіти, спрямованих на реалізацію освітніх потреб особистості та задоволення викликів суспільства.

2. За Статутом ХСШ №18 є спеціалізованою школою І-ІІІ ступенів з поглибленим вивченням іноземної мови (англійської) і на перехідний період має таку структуру:

- 1 -5-ті класи Нової української школи;
- спеціалізовані класи з поглибленим вивченням іноземної мови (англійської) – 6 -9-ті;
- профільні класи – 10-11-й

Мова навчання – українська.

3. Освітня програма Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №18 Харківської міської ради Харківської області розроблена відповідно до освітніх програм:

- для 1-Б, 2-Б класів - Типової освітньої програми для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Савченко О.Я. , затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1272;

- для 3-А, 3-Б, 4-А, 4-В класів - Типової освітньої програми для 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Савченко О.Я., затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1273;

- для 1-А, 2-А, 3-В, 4-Б класів – Інтегрованої освітньої програми для початкової школи (науковий керівник Цимбалару А.Д.), схваленої для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (листи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 24.12.2019 №22.1/12-Г-1201, 24.12.2019 №22.1/12-Г-1202, 24.12.2019 №22.1/12-Г-1203);

- для 5-х класів - Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235;

- для 6-9-х класів - Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405;

- для 10 -11 класів - Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 № 1493; зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2020 №464)

4. Освітня програма ХСШ №18 передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом початкової освіти і Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

5. З метою визначення ступеня та **якісних показників реалізації Освітньої програми** закладу проводитиметься **вимірювання якості освіти** за системою оцінювання, що застосовується під час інституційного аудиту та відповідно до власного Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти (протокол педагогічної ради від _____ №_____).

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

-кадрове забезпечення освітньої діяльності;

-навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

-матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

-якість проведення навчальних занять;

-моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Використовуватимуться різні методи збору інформації: анкетування або індивідуальне інтерв'ю з учнями, батьками та вчителями; дослідження у фокус-групах, спостереження за ходом уроку, позакласного заняття та освітнім середовищем в цілому тощо.

Результати самооцінювання обговорюватимуться з учнями, батьками та вчителями. Оприлюднення результатів самооцінювання засвідчить прозорість та інформаційну відкритість закладу.

Завдяки розбудові внутрішньої системи забезпечення якості освіти та регулярного самооцінювання заклад зможе:

- підвищувати якість освітніх послуг і забезпечувати довіру до результатів навчання;
- отримувати постійний зворотний зв'язок від учасників освітнього процесу щодо якості освіти і вчасно реагувати на ризики;
- постійно вдосконалювати освітнє середовище, систему оцінювання учнів, педагогічну діяльність, управлінські процеси;
- забезпечувати прозорість діяльності школи і готовність до змін в інтересах учасників освітнього процесу.

6. Відповідно до Закону України «Про освіту» (стаття 19), згідно розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України заклад забезпечує умови для навчання, розвитку, адаптації в соціумі дітей **з особливими освітніми потребами**.

З цією метою в школі створена система роботи з даною категорією здобувачів освіти, яка спрямована на:

- виявлення, обліковування та надання консультаційно-діагностичної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;
- організацію методичної роботи з педагогами, які працюють з особливими дітьми;
- організацію просвітницької роботи з батьками дітей з особливими потребами;
- допомогу дітям і батькам у захисті їх прав та інтересів.

7. **Програмно-методичне забезпечення** Освітньої програми закладу передбачає використання затверджених Міністерством освіти і науки України навчальних програм з усіх предметів інваріантної частини; модельних навчальних програм; курсів за вибором, спецкурсів варіативної складової.

Корекційно – розвивальні програми для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами використовуються педагогічними працівниками відповідно до нозології та індивідуальних потреб дитини.

Ефективність реалізації Освітньої програми забезпечується цілісним використанням усіх її компонентів.

Додається:

1. Освітня програма для здобувачів освіти 1-Б, 2-Б, 3-А, 3-Б, 4-А, 4-В класів (початкова освіта) – *Додаток1*
2. Освітня програма для здобувачів освіти 1-А, 2-А, 3-В, 4-Б класів (Інтегрована освітня система Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих») – *Додаток 2*
3. Освітня програма для 5-х класів Нової української школи (базова середня освіта) – *Додаток 3*
4. Освітня програма для 6-9-х класів (базова середня освіта) – *Додаток 4*
5. Освітня програма для 10-11-го класів (профільна освіта) – *Додаток 5*

Додаток 1

Освітня програма для учнів 1-Б, 2-Б, 3-А, 3-Б, 4-А, 4-В класів (початкова освіта)

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей; розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості та природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей:**

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов’язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов’язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров’я і збереження здоров’я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних

цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**:

- читання з розумінням;
- уміння висловлювати власну думку усно і письмово;
- критичне та системне мислення;
- творчість, ініціативність;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- вміння конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими людьми.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації даної освітньої програми є обов'язковим використання **внутрішньопредметних** і **міжпредметних зв'язків**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої*.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- мовно-літературна (у тому числі українська мова і література, англійська мова);
- математична;
- природнича;
- технологічна;
- інформативна;
- соціальна і здоров'язбережувальна;
- громадянська та історична;
- мистецька
- фізкультурна

Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей.

Для кожної освітньої галузі визначено мету та загальні результати навчання здобувачів освіти в цілому.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у Навчальному плані для вищеназваних класів, який передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантний складник, сформований на державному рівні, та варіативну складову.

Навчальний план зорієнтований на роботу за 5-денним навчальними тижнем.

Година на тиждень з варіативного складника відводитиметься на індивідуальні та групові заняття, консультації з базових навчальних предметів (Таблиця 1)

Таблиця 1

Базовий навчальний план для 1-4-х для класів з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік			
	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
Інваріантний складник				
Мовно-літературна, у тому числі:	315	350	350	350
українська мова і література	245	245	245	245
іншомовна освіта	70	105	105	105
Математична	140	140	175	175
Природнича	140	175	140	140
Соціальна і здоров'язбережувальна				
Громадянська та історична				
Технологічна				
Інформатична			35	35
Мистецька	70	70	70	70
Фізкультурна*	105	105	105	105
Варіативний складник				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	35	35	35	35
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	805	875	910	910
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти	20/700	22/770	23/805	23/805

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

5. Опис інструментарію оцінювання.

Система оцінювання здобувачів початкової освіти, що реалізується в закладі на підставі Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813, в яких окреслено підходи до оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів в умовах особистісно орієнтованого і компетентнісного навчання.

Система оцінювання для учнів 1-4-х класів, яка поступово створюється в закладі:

- дозволяє реалізувати принцип дитиноцентризму в оцінювальній діяльності, що передбачає відкриття учню/учениці перспектив постійного розвитку відповідно до власних можливостей щодо опанування навчальним досвідом;
- не призводить до розподілу учнів на групи за індивідуальними навчальними можливостями;
- відповідати концептуальним засадам Нової української школи та сприяє досягненню обов'язкових результатів навчання учня, визначених у Державному стандарті початкової освіти.

Характерною ознакою оцінювання є рівноправна взаємодія учасників освітнього процесу, спрямована на формування суб'єктної позиції здобувача освіти через активне залучення його до самооцінювання/ взаємооцінювання і прийняття рішень щодо подальшої навчальної діяльності.

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

- формувального оцінювання, метою якого відстеження особистісного розвитку здобувача освіти й ходу опановування ним навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;
- підсумкового оцінювання, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учня з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом, а також Освітньою програмою закладу.

Результат оцінювання **особистісних надбань** учнів у 1-4 класах виражається вербальною оцінкою, а **об'єктивних результатів навчання** здобувачів освіти **у 1-2 класах** - вербальною оцінкою, **у 3-4 класах** – рівневою оцінкою на підставі рішення педагогічної ради (протокол від 03.06.2022 №10).

Формулювання оцінювальних суджень, визначення рівня результату навчання здійснюватиметься на основі Орієнтовної рамки оцінювання

результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (додаток 1 до Методичних рекомендацій).

У межах формувального оцінювання за результатами опанування певної програмової теми/частини теми (якщо тема велика за обсягом)/кількох тем чи розділу протягом навчального року проводитимуться тематичні діагностувальні роботи - засіб зворотного зв'язку стосовно опанування учнями частиною очікуваних/обов'язкових результатів навчання з метою оперативного регулювання та коригування освітнього процесу задля підвищення його ефективності

Діагностувальні роботи можуть містити завдання, які виконуються усно (переказ, власне висловлення тощо), письмово (списування, диктант, тестові завдання тощо), практично (дослід, моделювання/ конструювання, виконання практичної роботи тощо), та завдання, що передбачають виконання роботи з допомогою електронних освітніх ресурсів.

Оскільки тематична діагностувальна робота може містити завдання різних рівнів реалізації навчальної діяльності, то для формулювання оцінювального судження характеристику результату навчання вчитель співвідноситиме з Орієнтовною рамкою оцінювання, але рівня результату навчання учня не визначатиме.

Оцінювальні судження за результатами тематичного оцінювання фіксуватимуться у зошитах для тематичних діагностувальних робіт, на аркушах з роботами учнів до наступного уроку з того предмета вивчення, на якому виконували роботу, і повідомлятимуться учням та їхнім батькам.

Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання здобувача освіти за рік. Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік можуть бути результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання. Під час підсумкового оцінювання вчитель зіставлятиме навчальні досягнення учня з очікуваними результатами навчання, визначеними в Освітній програмі закладу, з урахуванням Орієнтовної рамки оцінювання.

Підсумкове оцінювання за рік з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна» здійснюватиметься шляхом узагальнення даних, отриманих під час формувального оцінювання, з урахуванням динаміки формування результату навчання.

У разі висловлення бажання учнів (їхніх батьків) покращити отримані результати, учитель може запропонувати їм індивідуалізовану діагностувальну роботу з виявлення стану сформованості тільки тих результатів, які учень хоче покращити. Таку роботу учні, зазвичай, виконують в межах індивідуальної роботи під час уроку.

Річна оцінка визначатиметься з урахуванням індивідуалізованої діагностувальної роботи (якщо така проводилась) за умови, якщо виконання

індивідуалізованої діагностувальної роботи засвідчує покращення результату навчання.

Підсумкова (річна) оцінка фіксується в класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів.

Відповідно до пункту 8 статті 12 Закону України «Про освіту» наприкінці 4-го класу, з метою моніторингу якості освітньої діяльності в закладі проводитиметься **державна підсумкова атестація** здобувачів початкової освіти, результати якої не впливають на підсумкову оцінку за рік.

Особливості проведення, вимоги до змісту та критерії оцінювання державної підсумкової атестації Міністерство освіти і науки України визначає в установленому законодавством порядку.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень як на шкільному рівні, так і на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дасть можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Мету й стратегічні завдання Освітньої програми конкретизовано у пояснювальних записках до програм з навчальних предметів, з урахуванням потенціалу реалізації засобами кожного з них.

Додаток 2

Освітня програма для учнів 1-А, 2-А, 3-В, 4-Б класів
(Інтегрована освітня система Анжеліки Цимбалару)

Програму початкової освіти створено під науковим керівництвом А. Д. Цимбалару для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (далі Програма) відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти (у редакції, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України (№ 688 від 24.07. 2019), апробовано й експериментально перевірено в межах дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування початкової загальної освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 15.07.2016 №834).

Відповідно до визначених у Державному стандарті цілей початкової освіти, Програму розроблено з **метою** нормативного забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання на наступному рівні освіти.

Відповідно до мети визначено стратегічні **завдання**, на виконання яких спрямовано Програму:

- становлення особистості дитини, її духовний, психічний, соціальний, фізичний розвиток, розвиток пізнавальних здібностей;
- морально-етичне, громадянське, патріотичне, естетичне, трудове, екологічне виховання дитини;
- формування цілісного наукового образу світу;
- формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення дитини до самої себе, родини, громади, школи й навчання;
- психолого-педагогічна адаптація дитини до шкільного життя;
- формування ключових і предметних компетентностей;

формування культури міжособистісної взаємодії у різних формах і видах діяльності;

- формування здатності до самовираження, зміни власної поведінки відповідно до потреб стійкого розвитку (соціально-правової, екологічно доцільної і здоров'язбережувальної та безпечної) у різних життєвих ситуаціях.

Мету й стратегічні завдання конкретизовано у пояснювальних записках до предметів вивчення, з урахуванням потенціалу реалізації засобами кожного з них.

Програму розроблено на певних принципах і підходах. Зокрема, на **принципах** гуманізації (який є системоутворювальним), прогностичності, розвитку, цілісності; на таких **підходах**, як особистісний, діяльнісний, компетентнісний, інтегративний, системний. Тож, Програма закладає основи для побудови освітнього процесу як системи на засадах гуманної педагогіки, із особистісною орієнтацією навчання, а відповідно й інтегративним підходом до структурування його змісту, діяльнісним – до організації та компетентнісним – до визначення освітніх результатів.

Побудову освітнього процесу як системи уможливлює врахування у Програмі наступності й перспективності дошкільної та початкової освіти, а також взаємозв'язок між цілями та результатами навчання із відповідним визначенням його змісту.

Особистісній орієнтації навчання сприятиме урахування у Програмі вікових і психологічних особливостей учнів 6-10 років (зокрема цілісності сприймання світу й процесів пізнання, провідних стилів навчальної діяльності, соціальної активності), що простежується у доступності й відповідності їхнім інтересам та запитам змісті.

Інтегративний підхід у Програмі є дидактичним інструментом урахування вікових особливостей учнів 6-10 років і відкриває можливості для презентації змісту зі встановленням як внутрішньо- і міжпредметних зв'язків, так і інтегрованих предметів. Інтегративний підхід до побудови Програми простежується на міжпредметному рівні завдяки синхронізації термінологічного поля усіх навчальних програм та приведення мови програм до тієї, якою мають послуговуватись учителі та учні в кожному класі, підходів до структурування програм кожного предмета (побудовані концентрично). Це дозволило запобігти його дублюванню у різних предметах вивчення, неузгодженості термінологічного поля та створити умови для підвищення пізнавального інтересу учнів.

Побудова програми на діяльнісних засадах сприятиме підвищенню практичної спрямованості опанування змісту освіти. Водночас забезпечуватиме якісно новий рівень процесу виявлення результатів навчання завдяки конкретизації навчальних дій учнів, як складників ключових і предметних компетентностей. Зміна знаннєвих орієнтирів навчання на діяльнісні простежуються й в орієнтовній тематиці досліджень, практичних робіт, навчальних проєктів.

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Програмою.

Відповідно до чинного законодавства України зарахування дітей до закладів загальної середньої освіти, які працюватимуть за Програмою, здійснюється на безконкурсній основі. До 1 класу вступають діти, яким станом на 1 вересня виповнилось 6-7 років. До 2-го або 3-го класу (у разі переходу дитини з іншого закладу, де навчання було організовано за іншою освітньою програмою) зараховують тих, хто завершив навчання у попередніх класах за будь-якою чинною освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти.

2. Перелік освітніх компонентів та їх логічна послідовність.

В основу систематизації змісту початкової загальної освіти в Програмі покладено визначені Державним стандартом початкової освіти освітні галузі та визначено шість предметів вивчення.

Освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна» реалізуються через інтегрований предмет «*Всесвіт»*.

Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізуються через предмети «*Українська мова* (мова навчання), *англійська мова* (мова вивчення*).*

Освітня галузь «Математична» реалізується через інтегрований предмет «*Математика»*, що має математичний і логічний складники.

Освітня галузь «Фізкультурна» реалізується предметом «*Фізична культура».*

Освітні галузі «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» реалізуються через інтегрований предмет *арт-технології та інформатика* (ІКТ). Програму цього предмета структуровано за концентрами «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», а з другого класу - концентр «Інформатика (ІКТ

Зважаючи на мету, принципи й підходи побудови у Програмі визначено **вимоги до результатів навчання** першого і другого циклів початкової освіти за кожним предметом вивчення.

3. Загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання.

Загальний обсяг навчального навантаження подано у Типовому навчальному плані із зазначенням загальнорічного навантаження (табл. 1).

Таблиця 1

Типовий навчальний план (річне навантаження)

Назва освітньої галузі	**Назва предмета**	**Кількість годин на рік**			
		1 клас	**2 клас**	**3 клас**	**4 клас**
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК					
Мовно-літературна**	Українська мова (мова навчання)	245	245	245	245
	Англійська мова (мова вивчення)	70	70	105	105
Математична	Математика	175	175	175	175
Природнича Соціальна і здоров'я-збережувальна Громадянська та історична	Всесвіт	105	105	105	105
Соціальна і здоров'я-збережувальна Фізкультурна	Фізична культура*	105	105	105	105
Мистецька Інформатична Технологічна	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	70	140	140	140
Усього		**665+105**	**735+105**	**770+105**	**770+105**
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		35	35	35	35
Гранично допустиме річне навчальне навантаження учня		**700**	**770**	**805**	**805**
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		**805**	**875**	**910**	**910**

Типовий навчальний план містить *інваріантний* складник, сформований на державному рівні, що є обов'язковим, та *варіативний*, в якому передбачено додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять. Програмою передбачено спрямування варіативного складника змісту освіти на забезпечення диференціації, індивідуалізації, задоволення освітніх потреб груп і окремих учнів.

На основі типового навчального плану складено навчальний план на 2020/2021 навчальний рік, в якому конкретизовано варіативний складник відповідно до індивідуальних освітніх потреб учнів.

4. Форми організації освітнього процесу.

Програму побудовано з урахуванням зміни позиції сучасного вчителя з носія й транслятора знань на тьютора та фасилітатора. Вчитель, володіючи різноманітним педагогічним репертуаром, обирає найбільш доцільні для конкретного учня форми, методи та прийоми навчання. Їх вибір для реалізації Програм має здійснюватись з позиції створення освітнього простору учнів. Це передбачає формування цілісності знань на засадах міжпредметної інтеграції й урахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, що впливають на перебіг і результативність її навчальної діяльності й забезпечення просування за індивідуальною освітньої траєкторією в різних площинах.

З метою виведення не тільки навчального, а й у нерозривній єдності з ним виховного процесу в школі на якісно новий рівень організації, що обумовлено реаліями життя суспільства, у Програмах подано соціокультурну тематику створення освітніх ситуацій. Вона є стрижнем, навколо якого інтегрують навчальний і виховний процеси в єдиний освітній процес.

5. Опис інструментарію оцінювання.

Система оцінювання реалізується на основі Методичних рекомендації до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти (Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України №о22.1/12-Г-957 від 20.11.2020).

Основними функціями оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти є: інформаційна, мотиваційна, формувальна, коригувальна, розвивальна, виховна.

Об’єктами оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти є складники ключових і предметних компетентностей: розуміння сутності предметів і явищ навколишнього світу, взаємозв’язків і відношень між ними; вміння набувати та застосовувати знання та навички; досвід творчої діяльності; ціннісні ставлення.

Система оцінювання базується на припущенні, що учень навчається для того, аби потім навчати інших людей (батьків, однокласників, казкових персонажів — лаксиків). А здатність навчити когось — це найвищий ступінь засвоєння знання чи навички.

Оцінювання результатів навчання здобувача освіти в 1-4 класах здійснюють **вербально**, у формі словесної характеристики результату й

процесу навчальної діяльності, що визначає готовність учня навчати інших та орієнтує його на визначення нових завдань щодо подальшого засвоєння програмового матеріалу.

Система оцінювання складається з кількох елементів:

- оцінювання самим учнем своєї готовності навчати після виконання ним завдань із теми;
- оцінювання готовності учня навчати інших, висловлена вчителем;
- селфі-аудит (перед вивченням нової теми учень виконує тест і бачить, як багато він ЩЕ не знає з цієї теми).

Програмою передбачено виявлення динаміки розвитку якісних показників результатів навчання дитини відносно неї самої. Це простежується у визначенні в кінці кожного структурного компоненту змісту програми в окремому предметі термінів і понять, які має доцільно застосовувати дитина (без їх визначення), системи вправ із програмованою помилкою, узагальненої презентації опанованого матеріалу як опису за пропонованою структурою тощо. Такий підхід створює умови для усунення психологічного тиску та сприятиме опануванню учнями способів самоконтролю, самооцінювання й самокорекції.

Перевірка результатів навчання здобувачів початкової освіти, що навчаються за програмою «Світ чекає крилатих», здійснюватиметься з урахуванням принципів психологічної комфортності й здоров'я-збережувального характеру освітнього процесу.

Ефективність реалізації Освітньої програми забезпечується цілісним використанням усіх її компонентів.

Додаток 3

Освітня програма для 5-х класів
(базова середня освіта)

1. Загальні положення.

Освітня програма для здобувачів освіти 5-х класів окреслює обов'язкові та рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Дана освітня програма:

- відповідає структурі Типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою для 5-х класів;
- визначає (в обсязі, не меншому ніж встановлено Типовою освітньою програмою) загальний обсяг навчального навантаження на першому році адаптаційного циклу навчання (в годинах), його розподіл між освітніми галузями;
- містить навчальний план, складений відповідно до Типового навчального плану для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою (додаток 3 до Типової освітньої програми);
- містить перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі;
- описує форми організації освітнього процесу та інструментарій оцінювання.

Програму складено за такими освітніми галузями:

- мовно-літературна;
- математична;
- природнича;
- технологічна;
- інформатична;
- соціальна і здоров'язбережувальна;
- громадянська та історична;
- мистецька;
- фізична культура.

Під час розроблення Освітньої програми для здобувачів освіти 5-х класів враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладу освіти, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою.

Навчання за освітньою програмою можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення на наступний рік навчання) до ХСШ №18

досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом - Свідоцтвом досягнень.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом директора закладу створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955),

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин 5 клас	Кількість годин 6 клас
Мовно-літературна	На тиждень		
	На рік		
Математична	На тиждень		
	На рік		
Природнича	На тиждень		
	На рік		
Соціальна і здоров'язбережувальна	На тиждень		
	На рік		
Громадянська та історична	На тиждень		
	На рік		
Технологічна	На тиждень		
	На рік		
Інформатична	На тиждень		
	На рік		
Мистецька	На тиждень		
	На рік		
Фізична культура	На тиждень		
	На рік		
Усього	На тиждень		
	На рік		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2	2
	На рік	70	70
Кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	31	34
	На рік	1085	1190
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	28	31
	На рік	980	1085

зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 року за № 184/28314.

3. Загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти (перший рік навчання), його розподіл між освітніми галузями.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-х класів визначено згідно Додатку 1 Типової освітньої програми. Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями. Рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за освітніми галузями визначено відповідно до Базового навчального плану закладів загальної середньої освіти для класів (груп) з українською мовою навчання (додаток 23 Державного стандарту).

Загальний обсяг навчального навантаження для 5-х класів з навчанням українською мовою

(внести зміни!!!!)

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	5 класи		
		рекомендована	мінімальна	максимальна
Мовно-літературна**	на тиждень	11	10	13
	на рік	385	350	455
Математична	на тиждень	5	4	6
	на рік	175	140	210
Природнича	на тиждень	2	1,5	3
	на рік	70	52,5	105
Соціальна і здоров'язбережувальна	на тиждень	1,5	1	3
	на рік	52,5	35	105
Громадянська та історична	на тиждень	1	1	2
	на рік	35	35	70
Технологічна	на тиждень	2	1	3
	на рік	70	35	105
Інформатична	на тиждень	1,5	1	2
	на рік	52,5	35	105
Мистецька	на тиждень	2	1	3
	на рік	70	35	105
Фізична культура***	на тиждень	3	3	3
	на рік	105	105	105
Усього	на тиждень	29		
	на рік	1015		

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження			
		5 класи		
		рекомендована	мінімальна	максимальна
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	на тиждень	2		
	на рік	70		
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	на тиждень	31		
	на рік	1085		
Гранично допустиме річне навчальне навантаження учнів****	на тиждень	28		
	на рік	980		

* Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі може збільшуватися до максимального показника з урахуванням перерозподілу різниці між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин інших освітніх галузей.

** Години мовно-літературної освітньої галузі можуть розподілятися на вивчення другої іноземної мови (не менше двох годин на тиждень).

*** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів

4. Навчальний план

Навчальний план для 5-х класів містить:

- перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі;
- розподіл навчального навантаження між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі відповідно до пункту 26 Державного стандарту визначено в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження, що дозволяє здійснити перерозподіл навчальних годин як у межах однієї галузі, так і між галузями (опис такого перерозподілу міститься в Пояснювальній записці до навчального плану).

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані не перевищує загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

5. Модельні навчальні програми

Відповідно до навчального плану в освітній програмі зазначається перелік модельних навчальних програм **(Додаток 1),** що використовуються в освітньому процесі та містять опис результатів навчання учнів з навчальних предметів, інтегрованих курсів в обсязі не меншому, ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами.

Сформована з окремих модельних програм освітня програма закладу є цілісним комплексом, кожен компонент якого реалізує свої цілі та функції у тісному взаємозв'язку з іншими компонентами для формування цілісної компетентної особистості.

Для здобувачів освіти 5-х класів заклад здійснив вибір модельних навчальних програм з-поміж тих, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ МОН від 12 липня 2021 року №795).

Оскільки відповідні модельні програми спрямовані насамперед на реалізацію вимог Державного стандарту базової середньої освіти, заклад освіти під час формування переліку цих програм врахував низку чинників, а саме:

- особливості та потреби учнів закладу в досягнені обов'язкових результатів навчання;
- потенціал педагогічного колектив;
- ресурсне забезпечення закладу освіти;
- навчально-методичний супровід конкретних модельних програм;
- наявність внутрішньогалузевих та міжгалузевих зв'язків між програмами різних предметів та курсів для реалізації ключових компетентностей;
- варіативність програм для підтримки курсів у діапазоні від мінімальної до максимальної кількості годин тощо;
- раціональне використання навчального часу

На основі модельної навчальної програми предмета або інтегрованого курсу кожний вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу. Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно- тематичних планів і поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Автономія вчителя забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково- педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність

розгортання змісту в навчальній програмі. Вчитель може переносити теми уроків відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

Адміністрація закладу може лише надавати методичну допомогу вчителю з метою покращення освітнього процесу, а не контролювати його.

6. Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:
- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації, що поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору

матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

У рамках академічної свободи педагогічною радою закладу визначена як основна форма навчання – очна; за потреби може бути організоване навчання з використанням дистанційних технологій або змішане навчання. Також заклад може запропонувати індивідуальну форму здобуття освіти, зокрема сімейну (домашню) та педагогічний патронаж.

Відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 №128 (із змінами), такий поділ здійснюється при вивченні української мови, першої іноземної мови (англійської), другої іноземної мови (німецької), інформатики, трудового навчання.

7. Опис інструментарію оцінювання

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану. Педагогічною радою закладу (протокол від 03.06.2022 №10) прийняте рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента – курсу за вибором «Українознавство».

Оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом.

Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України.

Оцінювання здобувачів освіти 5-х класів здійснюватиметься відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених Наказом МОН від 01.04.2022 № 289, і виходитиме з того, що кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та доброчесне оцінювання результатів його навчання незалежно від видута форми здобуття ним освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне.

Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім рівневого або бального, може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо – **Додаток 2).**

Основною ланкою в системі контролю в закладі **є поточний контроль**, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу. Також важливо ураховувати мотиваційно-стимулюючу функцію поточного оцінювання.

Тематичне оцінювання пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання. Семестровий контроль може бути комплексним, проводитись у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів.

Залежно від специфіки навчального предмета та кількості годин, передбачених навчальним планом на його вивчення (одногодинні курси), контроль групи результатів може проводитись упродовж навчального року. Вчитель може змістити акценти на результати опанування більш важливих тем, попередивши про це учнів на початку семестру.

Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за І та ІІ семестри. Окремі види контрольних робіт не проводяться.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти 5-х класів учителям-предметникам рекомендовано користуватися Загальними критеріями оцінювання результатів навчання (Додаток 2 до Методичних

рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених Наказом МОН від 01.04.2022 № 289) та критеріями оцінювання з кожного навчального предмета, які містяться в навчальних програмах дисциплін.

Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюють відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, роботи з біологічними об'єктами, хімічними речовинами тощо).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання.

Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я.

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

Результати навчальних досягнень учня/учениці 5 класу з переліку предметів та інтегрованих курсів, визначених освітньою програмою, відображаються в Свідоцтві досягнень.

Графа **«Характеристика навчальної діяльності»** сформована відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти. Зазначена графа заповнюється класним керівником за результатами спостережень, проведених спільно з вчителями-предметниками, які працюють з класом. Спостереження проводяться упродовж року за планом, визначеним закладом освіти. З метою заохочення подальшого розвитку відповідних умінь рекомендовано позначати

особливо виражені наскрізні вміння учня/учениці, зокрема, вияв інтересу до навчання, розуміння прочитаного,вміння висловлювати власну думку, критично та системно мислити, логічно обґрунтовувати власну позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу в процесі навчання, вміти конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими. Заповнення графи шляхом виставлення відповідної позначки навпроти сформованого уміння здійснюється по завершенню навчального року або в разі зміни здобувачем освіти навчального закладу.

Заповнення графи **«Характеристика результатів навчання»** здійснюється відповідно до переліку навчальних предметів, визначених освітньою програмою. Заповнюється з урахуванням фіксованих у класних журналах результатів досягнень учнів упродовж навчального року.

Якщо рівень результатів навчання учня (учениці) визначити неможливоз якихось причин, у класному журналі та свідоцтві досягнень, табелі навчальних досягнень роблять запис «не атестований(а) (н/а)».

За рішенням педагогічної ради (протокол від 03.06.2022 №10):

- оцінюванню підлягають результати навчання складників вибіркового освітнього компонента – курсу за вибором «Українознавство»;
- оцінювання здійснюватиметься за системою оцінювання, визначеною законодавством;
- семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюватиметься за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначатимуться цифрами від 1 до12;
- визначено адаптаційний період, впродовж якого не здійснюватиметься поточне та тематичне оцінювання (вересень-жовтень 2022 року);
- для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти у І семестрі 5-го класу підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюватиметься за рівневою шкалою, а його результати позначатимуться відповідними літерами: «початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)» - та супроводжуватимуться вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня / учениці (а не на помилки або невдачі). При переході від підсумкового оцінювання за рівневою шкалою в І семестрі до оцінювання за бальною шкалою в ІІ семестрі рекомендовано при виставленні річної оцінки орієнтуватись на оцінку за ІІ семестр, а можливу різницю між рівнями результатів навчання у І та ІІ семестрах враховувати шляхом виставлення річної оцінки, що відповідає вищому показнику;
- оцінювання результатів навчання в освітніх галузях «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура» здійснювати, визначаючи досягнення учнів у рівнях «початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)», на позитивному

ставленні до кожного учня, що надасть змогу вчителеві об’єктивно, але водночас, не пригнічуючи особистість, оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх чи фізичних здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

З метою відстеження якості надання освітніх послуг для здобувачів адаптаційного циклу початкової освіти, корекції та прогнозування її розвитку запроваджується моніторинг результатів навчання учнів на шкільному рівні.

Ефективність реалізації Освітньої програми забезпечується цілісним використанням усіх її компонентів.

Додаток 1
до Додатку 3 Освітньої програми

Перелік модельних навчальних програм

Освітня галузь	Модельна навчальна програма	
	Назва	Автори
Мовно-літературна (українська мова, українська та зарубіжна літератури)	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.
	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Яценко Т. О., Качак Т. Б., Кизилова В. В. та ін..

	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література 5-6 класи» для закладів загальної освіти	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В. та ін.
Мовно-літературна (іншомовна освіта)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Тріфан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.
	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В. та ін.
Математична	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Скворцова С.О., Тарасенкова Н.А
Природнича	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.
Громадянська та історична освіта	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.
Соціальна та здоров'язбережувальна	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут» Інтегрований курс 5-6 класи	Гущина Н.І., Василашко І.П.
	Модельна навчальна програма «Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Пометун О.І., Ремех Т.О., Кришмарел В.Ю.
Технологічна	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Терещук А.І., Абрамова О.В., Гащак В.М., Павич Н.М.
Інформатична	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Пасічник О.В., Чернікова Л.А.
Мистецька	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Масол Л. М., Просіна О. В.
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломоєць Г. А. , Боляк А. А., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М.,

		Косик В. М. та інші.

Додаток 2
до Додатку 3 Освітньої програми

Орієнтовний перелік
інструментів формувального оцінювання

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо

3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє / зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожної групи є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у пропонованому твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину– це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	З-Х-В та ЗХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концепту-альна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або най-	Це варіант однохвилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент»

	ясніший) момент	сьогоднішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті «_____»?
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання на картках	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учнів просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об’єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов’яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні *пригадати* та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини *підсумувати* ці пункти одним реченням, записати одне основне *запитання*, на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну *прив'язку* цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки

30	Семінар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостере-ження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителеві зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учнями відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____схоже на/відрізняється від_____? Які характерні риси/елементи_____? Як іще можна показати/проілюструвати_____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____стосується __ _____? Які ідеї / деталі можна додати до_____? Наведіть приклад _____? Що не так з_____? Який висновок ви могли б зробити з_____? Які висновки можна зробити з_____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити?

		Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____ ? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують_____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору_____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань
41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між _, один вплив на _; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...
46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень

		зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Додаток 4

Освітня програма для 6-9-х класів
(базова середня освіта)

1. Загальні положення. Освітня програма базової середньої освіти (далі - Освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів та курсів за вибором, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які подані в рамках навчального плану;

- очікувані результати навчання учнів, що подані в рамках чинних навчальних програм;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Освітньою програмою;

- опис інструментарію оцінювання

2. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6-9-х класів складає 4795 годин/навчальний рік: для 6-х класів – 1155 годин/навчальний рік, для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у Навчальному плані для 6-9-х класів, який передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури
Суспільствознавство
Мистецтво
Математика
Природознавство
Технології
Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних *навчальних програмах*.

Навчальні плани 6-9-х класів зорієнтовані на роботу за 5-денним навчальним тижнем.

3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі.

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	**Ключові компетентності**	**Компоненти**
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	***Уміння:*** ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку,

		аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. ***Ставлення:*** розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. ***Навчальні ресурси:*** означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	***Уміння:*** здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. ***Ставлення:*** критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. ***Навчальні ресурси:*** підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	***Уміння:*** оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об’єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв’язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. ***Ставлення:*** усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. ***Навчальні ресурси:*** розв'язування математичних задач, і обов’язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації

4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	***Уміння:*** розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. ***Ставлення:*** усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях ***Навчальні ресурси:*** складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	***Уміння:*** структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. ***Ставлення:*** критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. ***Навчальні ресурси:*** візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	***Уміння:*** визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. ***Ставлення:*** усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. ***Навчальні ресурси:*** моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	***Уміння:*** генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. ***Ставлення:*** ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. ***Навчальні ресурси:*** завдання підприємницького змісту

		(оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	***Уміння:*** висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. ***Ставлення:*** ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. ***Навчальні ресурси:*** завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	***Уміння:*** грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). ***Ставлення:*** культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. ***Навчальні ресурси:*** математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	***Уміння:*** аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. ***Ставлення:*** усвідомлення взаємозв’язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. ***Навчальні ресурси:*** навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- курси за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу, роботу гуртків.

Наскрізна лінія	**Коротка характеристика**
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.
	Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.

Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірці його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

4. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:
- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

5.Опис інструментарію оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12- бальною шкалою. Змістом вимог до оцінювання є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані у навчальних програмах, за предметами.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий. Кожен наступний рівень вимог включає вимоги до попереднього, а також додає нові.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної (індивідуальне, групове, фронтальне опитування), письмової (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та інші).

Оцінювання досягнень здобувачів освіти ґрунтується на таких принципах:

1. Позитивний підхід. Оцінка орієнтується на рівень досягнень і прогрес учня, не наголошуючи на рівні його невдач. Оцінка має бути позитивною або не треба ставити її взагалі. Ця теза ґрунтується на тому, що для досягнення реального впливу результати навчання акцент повинен здійснюватися на стимулювальну і мотиваційну функції оцінки.
2. Чітке визначення результатів навчання. Визначення очікуваних результатів навчання має відповідати критеріям SMART (конкретність, можливість перевірки, досяжність, відповідність цілям і завданням, достатність часу на вивчення).
3. Багатовимірність. Оцінюватися мають одночасно всі визначальні складники поведінкової компетентності учнів: знання і вміння їх застосовувати; емоційно - ціннісне ставлення до себе, інших людей і навколишньої дійсності; сформованість конкретних умінь і навичок здорової і безпечної поведінки; фактична поведінка в реальних життєвих ситуаціях.
4. Урахування індивідуальних стилів навчання. Оцінка результатів має здійснюватися з урахуванням домінантних стилів навчання учнів (візуального, слухового, тактильного), а також з урахуванням різних видів компетентностей (мовної, логічної, музичної, просторово-візуальної, кінестетичної, внутрішньо-і міжособистісної, природничої).
5. Адекватність інструментів. Система інструментів оцінювання (методів і процедур) має відповідати навчальним завданням, об'єктам і суб'єктам оцінки, стилям навчання учнів і функціям оцінювання.
6. Дотримання балансу суб'єктів оцінювання. Сучасна концепція оцінювання передбачає, що тільки 20 % оцінювання здійснює вчитель, 50 % — сам учень і 30 % відбувається через взаємооцінювання.

Види інструментів оцінювання:

1. Закриті запитання.
2. Відкриті запитання.
3. Шкали.
5. Інтерв'ю.
6. Рольові ігри та моделювання.
7. Спостереження.
8. Презентації.
9. Проєкти.

Творчі методи та такі, що стимулюють активність

Портфоліо

Плакати у вигляді символів або піктограм

Тематичний колаж або альбом

Пам'ятка із вивченої теми.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень

Контроль і оцінювання здобувачів освіти здійснюється на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку.

Здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії та самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Тематичне оцінювання. Під час виставлення тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за І та ІІ семестри. Під час виставлення річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у І та ІІ

семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо.

Відповідно до чинних нормативних актів і семестрова, і річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Коригування семестрової оцінки проводиться згідно з пунктом 3.2 Інструкції з ведення класного журналу 5 – 11(12) класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496. Коригування річної оцінки проводиться згідно з пунктами 9 – 10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07. 2015 № 762 (із змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369.

Активно використовуватиметься вчителями при оцінюванні навчальних досягнень учнів формувальне оцінювання.

Алгоритм діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання:

1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей. Учитель спільно з учнями розробляє й обговорює цілі уроку (заняття). Ціль має бути вимірною, щоб через оцінювання була можливість з'ясувати, на якому рівні вона досягнута.
2. Визначення разом з учнями критеріїв оцінювання. Обговорення з учнями критеріїв оцінювання робить оцінювальну діяльність прозорою і зрозумілою та сприяє формуванню позитивного ставлення до неї. Під час добору критеріїв оцінювання для кожного конкретного навчального завдання/системи навчальних завдань слід враховувати, що критерії - це набір якісних характеристик результату навчання, які використовують для формулювання оцінювального судження щодо нього.
3. Формування суб'єктної позиції учнів у процесі оцінювання. Для організації самооцінювання і взаємооцінювання використовуватимуться різноманітні інструменти зворотного зв'язку, під час якого категорично забороняється протиставляти учнів одне одному. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень здобувача освіти, а труднощі у навчанні обговорювати з учнем індивідуально, аби не створювати ситуацію колективної зневаги до нього. Під час взаємооцінювання доцільно формувати уміння коректно висловлювати думку про результат роботи однокласника, ділитись досвідом щодо його покращення. Це сприятиме розвитку критичного мислення, формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, зміцнює товариськість та відчуття значущості кожного в колективі.
4. Створення умов для формування уміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія). Під час навчальної діяльності спрямовувати учнів на спостереження своїх дій та дій однокласників, осмислення своїх суджень, дій, учинків з огляду на їх відповідність меті діяльності й визначення кроків подальшого навчання з метою покращення результатів.

5. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання. Корекція виконаної роботи є одним із важливих елементів процесу поетапного формування навчальних дій. Учитель може привернути увагу школяра на алгоритм виконання завдання, зразок, на основі якого виконувалося завдання, поставити орієнтувальне запитання тощо. Вибір інструментів корекції здійснюватиметься з урахуванням психологічних особливостей учня та рівня опанування ним навчального матеріалу. Під час корекції перевагу надаватиметься індивідуальній роботі.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється у таких формах: усній (індивідуальне, групове та фронтальне опитування); письмовій (діагностичні, самостійні та контрольні роботи, тестування); цифровій (тести в електронному форматі); графічній (робота з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами); практичній (виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проектів, робота з біологічними об'єктами, виготовлення виробів).

Обов'язковому оцінюванню підлягають результати навчання учнів з предметів (інтегрованих курсів) інваріантного складника навчального плану, а також за рішенням педагогічної ради (протокол від 03.06.2022 №10) – курс за вибором «Українознавство» та спецкурс «Харківщинознавство».

Ефективність реалізації Освітньої програми забезпечується цілісним використанням усіх її компонентів.

Додаток 5

Освітня програма для 10-11-го класів
(профільна освіта)

Загальні положення

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.02.2020 № 143 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції;
- очікувані результати навчання учнів, пропонований зміст окремих предметів, логічну послідовність їх вивчення;
- форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;
- опис інструментарію оцінювання

Освітня програма для 10-11-го класів сформована на основі Типової освітньої програми, не потребує окремого затвердження центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти. Вона схвалена педагогічною радою та затверджена директором закладу.

У разі потреби, окрім освітніх компонентів для вільного вибору учнів, які с обов'язковими, за рішенням закладу до Програми може бути внесено корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами.

1. Загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовна тривалість і можливі взасмозв'язки окремих предметів.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11 класів складає 2660 годин/навчальний рік: для 10-го класу — 1330 годин/навчальний рік, для 11-го класу — 1330 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл тижневого навчального навантаження окреслено у Навчальному плані для 10-11-го класів, який складено на основі даної освітньої програми.

Навчальний план містить тижневий обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів, а також передбачає години на індивідуальні заняття.

До ***базових предметів*** належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія: Україна і світ», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика», «Астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами: «Інформатика» та «Мистецтво», які будуть вивчатися одночасно в 10 і 11 класах.

Частину навчальних годин Навчального плану призначено для забезпечення профільного спрямування навчання в старшій школі.

Профіль навчання сформовано закладом освіти з урахуванням того, що іноземна мова (англійська) вивчалася здобувачами освіти 10-11-го класів поглиблено на рівні базової середньої освіти і заклад в змозі забезпечити якісну реалізації вищеназваного профілю.

Обраний профіль навчання реалізується системою окремих предметів і

курсів:
- ***базові та вибірково-обов'язкові предмети (див. вище)***, які вивчаються на рівні стандарту;
- ***профільні предмети***, які вивчаються на профільному рівні, - іноземна мова (англійська).

2. Очікувані результати навчання здобувачів освіти, зміст навчальних предметів, логічна послідовність їх вивчення.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах, затверджених Міністерством освіти і науки України (перелік додається)

В рамках навчальних програм подано: очікувані результати навчання (знаннєвий, діяльнісний, ціннісний компоненти); пропонований зміст предмета; реалізація в змісті предмета наскрізних змістових ліній; внесок предмета у формування ключових компетентностей (компетентнісний потенціал предмета).

з/п	**Ключові компетентності**	**Компоненти**
1.	Спілкування державною мовою	***Уміння:*** ставити запитання й розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати й перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета;поповнювати свій словниковий запас. ***Ставлення:*** розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. ***Навчальні ресурси:*** означення понять, формулювання властивостей, доведення правил,теорем.

2.	Спілкування іноземними мовами	***Уміння:*** здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування в письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. ***Ставлення:*** критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою. ***Навчальні ресурси:*** підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
	Математична компетентність	***Уміння:*** оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об’єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв’язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати й досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи в життєвих ситуаціях.
		Ставлення: усвідомлення значення математики для життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. ***Навчальні ресурси:*** розв'язування математичних задач, і обов’язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації.

	Основні компетентності у природничих науках ітехнологіях	***Уміння:*** розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. ***Ставлення:*** усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях. ***Навчальні ресурси:*** складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.
	Інформаційно-цифрова компетентність	***Уміння:*** структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. ***Ставлення:*** критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. ***Навчальні ресурси:*** візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.
	Уміння вчитися упродовж життя	***Уміння:*** визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. ***Ставлення:*** усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися упродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.
	Ініціативність і підприємливість	***Уміння:*** генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальні способи розв'язання життєвого завдання. ***Ставлення:*** ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. ***Навчальні ресурси:*** завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).

	Соціальна і громадянська компетентності	***Уміння:*** висловлювати власну думку, слухати й чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати у команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. ***Ставлення:*** ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби з дискримінацією. ***Навчальні ресурси:*** завдання соціального змісту
	Обізнаність і самовираження у сфері культури	***Уміння:*** грамотно й логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, ураховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; ураховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). ***Ставлення:*** культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття в глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. ***Навчальні ресурси:*** математичні моделі в різних видах мистецтва
	Екологічна грамотність і здорове життя	***Уміння:*** аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; ураховувати правові, етичні, екологічні й соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. ***Ставлення:*** усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. ***Навчальні ресурси:*** навчальні проєкти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами всіх окремих предметів.

Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей, як: «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» - спрямоване на формування в учнів здатності

застосовувати знання й уміння в реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання в різних життєвих ситуаціях.

Наскріз-на лінія	**Коротка характеристика**
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля й розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, уміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишньогосередовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприяння формуванню відповідального члена громади й суспільства, що розуміє принципи й механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проєкти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою й розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності й думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості та чесності. Приклад учителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя й формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку й охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані з ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення й розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.

Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість, створення умов для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно- наслідкових зв’язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв’язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання й підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу й формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх у нові ситуації.

3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях - такій формі організації навчання, коли учням надається можливість застосовувати отримані ними знання в практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-

практичних робіт).

Для учнів, які готуються здавати заліки або іспити, можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів. Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей, крім уроку, може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Залік як форма організації може проводитись для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей, застосовується у класах для здобувачів профільної середньої освіти.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясування рівня досягнення компетентностей.

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео- уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, ураховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

4. Опис інструментарію оцінювання.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011 р. № 329, та Орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 21 серпня 2013 р. № 1222.

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Тематичне оцінювання. Під час виставлення тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або

скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за І та ІІ семестри. Під час виставлення річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у І та ІІ семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо.

Відповідно до чинних нормативних актів і семестрова, і річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Коригування семестрової оцінки проводиться згідно з пунктом 3.2 Інструкції з ведення класного журналу 5 – 11(12) класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496. Коригування річної оцінки проводиться згідно з пунктами 9 – 10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07. 2015 № 762 (із змінами), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369.

5. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Здобувати профільну середню освіту можуть особи, які завершили здобуття базової середньої освіти.

Ефективність реалізації Освітньої програми забезпечується цілісним використанням усіх її компонентів.